

Să vorbim despre Europa

ARGUMENT

Cererea aceasta, între „da” și „nu”...

Sorina Ștefărcă

Titlul de mai sus, inspirat-parafrazat dintr-o poezie semnată de Nicolae Dabija încă în secolul trecut („Dragostea aceasta, între *da* și *nu*, ca un lift oprit între etaje...”), riscă să devină, cel puțin pentru mine, un leitmotiv al acestui început de an. Un an în care, în ajunul parlamentarelor din noiembrie 2014, investeam ultima rezervă de speranță, dar care a debutat cu stângul parcă (ori cu stânga...) și a lăsat Moldova întreagă în suspans. Și cu cât acest suspans durează, cu atât mai multe și aproape absurde devin componentele lui. Avem alianță – nu avem; este guvern – și nu e...

Printre mai noile monede de schimb, scoase pe piață de cei cărora, toamna trecută, le încredințam cea ultimă rezervă de speranță, se numără subiectul dacă, în 2015, Republica Moldova trebuie să depună cererea de aderare la Uniunea Europeană.

Am spune că problema e mai mult decât inventată, și încă pe loc gol – căci de unde și până unde o cerere încă neîntâmplată devine măr al discordiei în fragila armonie post-electorală de la Chișinău? Ori am presupune că, în pauzele dintre negocieri, politicienii noștri se delectează cu povești populare în care personaj principal este drobul de sare ce stă să cadă peste capul copilului nenăscut. Dar prea orchestrate sunt declarațiile precum că „este prea devreme” și „nu suntem pregătiți”. Și prea seamănă ele a rețetă pentru teoria conspirației sau pentru un nou mit antieuropean.

Lucrurile sunt mult mai simple, în realitate. Anul 2014 – în care, în sfârșit, în relația noastră cu Uniunea Europeană s-au produs lucruri palpabile, precum liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii moldoveni sau semnarea și punerea în aplicare provizorie a Acordului de Asocieră – a adus Republica Moldova într-un punct în care, dacă nu faci un pas înainte, înseamnă că mergi înapoi chiar și stând pe loc. Tocmai acest pas înainte, în egală măsură simbolic și tehnic, îl reprezintă cererea de aderare la Uniunea Europeană, pe care Guvernul de la Chișinău intenționează să o înainteze Bruxellesului în cadrul Summitului Parteneriatului Estic de la Riga.

Bineînțeles că nimeni nu se așteaptă la un *da* imediat. Dar nici un *nu* categoric, așa cum fac distincții noștri actori politici, nu este cazul să anticipăm. Pentru că așa este Europa – te lasă să chibzuiești, să decizi, să probezi că ești hotărât să mergi înainte ori să renunți, dacă te răzgândești la jumătate de drum. Însă, cererea odată depusă, relația bilaterală e condamnată să avanseze la alt nivel calitativ, din toate punctele de vedere – politic, instituțional, de asistență. Chiar să fii în marea politică – unii, de câteva decenii chiar – și să (te prefaci că) nu știi asemenea lucruri elementare?

Nu vă îndemn să ne facem iluzii căci, vorba unui alt poet, de la cerere și până la aderare într-adevăr este o cale lungă, inclusiv în parametri de timp. Dar acest fapt e, mai degrabă, un avantaj pentru noi. Este exact perioada de care avem nevoie că să tragem linia la epoca „povestea de succes”, să ne evaluăm onest problemele și să ne reformăm pentru noi, nu de ochii Europei, țara. E cumva mai constructiv, nu-i așa, domnilor politicieni?

Europeanii reînvie

CETATEA SOROCII

Restaurarea și reabilitarea bijuteriei medievale de pe malul Nistrului face parte dintr-un proiect transfrontalier finanțat de Uniunea Europeană. Două din cele trei milioane de euro din valoarea totală a proiectului i-au revenit Republicii Moldova

De circa un an și jumătate, Cetatea Sorocii – fortăreața de pe malul Nistrului care se numără printre principalele atracții turistice ale Republicii Moldova – este în proces de restaurare. Muncitorii lucrează de zor, astfel încât în luna mai cetatea să-și redeschidă larg porțile, iar vizitatorii să poată admira arhitectura fortăreței așa cum a fost gândită încă de Domnitorul Ștefan cel Mare și Sfânt.

Restaurarea Cetății Soroca face parte din proiectul transfrontalier „Bijuterii medievale” – în valoare de trei milioane de euro, finanțat din fonduri europene – în care mai sunt incluse cetățile Hotin din Ucraina și Suceava din România.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei Independente

Câțiva din muncitorii care lucrează în prezent la restaurarea Cetății Sorocii

Acoperișul de șindrilă de pe turnuri îi dă un suflu nou cetății. Și nu o spun eu, un simplu vizitator care vine rar pe aici, ci muncitorii, care menționează că șindrila a fost aleasă special pentru a-i reda Cetății Sorocii un aspect medieval.

Cetatea Sorocii este închisă pentru vizitatori încă din august 2013, când muncitorii – în mare parte, specialiști din România – au purces la restaurarea fortăreței. Inițial, redeschiderea cetății era planificată pentru luna mai 2014, însă lucrările au decurs mai anevoios decât s-a planificat, motiv din care proiectul a fost extins cu un an.

Europeanii reînvie Cetatea Sorocii

▶ urmare din pag. 1

Materia primă a fost adusă din România

Ion Boghean, șeful formației de restauratori, din România, ne povestește că, inițial, au fost consolidate și acoperite cu șindrila turnurile cetății. „Toată materia primă – atât cimentul făcut special pentru a conferi pereților un aspect arhaic, cât și șindrila – a fost adusă de peste Prut. A fost o procedură mai complicată, scândura pentru șindrila fiind pregătită chimic pentru a rezista în timp”, ne-a explicat specialistul.

În prezent, cei circa zece muncitori lucrează în interiorul clădirii. „Nu este o muncă grea și nici prea nouă, căci noi am participat și la lucrările de reconstrucție a Cetății Neamț din România”, ne-a spus, în timp ce șlefua o bucată din peretele cetății, pentru a-i reda clădirii aspectul său istoric, unul dintre muncitorii, Iosif Ciobanu. Într-un alt turn al cetății muncea Constantin Tătărușanu care, asemenea colegului său, a lucrat la restaurarea Cetății Neamț. „Zilele friguroase de iarnă au coincis cu vacanța noastră. Acum însă vremea ține cu noi, este cald, fapt ce ne va permite să instalăm, chiar în aceste zile, podeaua de la ultimul nivel în toate turnurile cetății”.

Cetății medievale nu i se potrivește zidăria sovietică

Potrivit lui Ion Boghean, cel mai mult a durat consolidarea pereților – procedură complicată, care garantează însă fortificarea edificiului. „În pereții turnurilor au fost fixați circa șapte sute de metri de țijă zincată, după care a fost injectat un material special pentru a astupa spațiul gol între pereți, astfel fiind coagulate toate pietrele clădirii. Din punct de vedere tehnic, este o lucrare dificilă, însă ea va asigura o rezistență deosebită edificiului”, menționează specialistul, arătându-ne o bucată de țijă cu care a fost consolidată clădirea. El ne mai spune că, pe vremuri, turnurile erau cărpite cu ciment și cărămidă veche, pentru a nu se surpa pietrele, însă aceste cărpituri ștergeau din farmecul cetății cu o istorie grea în spate. „Se vede că acest ciment a fost pus doar pentru o consolidare temporară a pereților, însă cetății medievale nu i se potrivește zidăria sovietică”, conchide Ion Boghean.

Lucrările de renovare în interiorul cetății. Foto: Constantin Grigoriță

Cei mai mulți bani europeni i-au revenit Cetății Soroca

Restaurarea Cetății Soroca are loc în cadrul Proiectului transfrontalier „Bijuterii Medievale”: Cetățile Hotin, Soroca, Suceava, realizat de Programul Operațional Comun România - Ucraina - Republica Moldova 2007-2013, finanțat de Uniunea Europeană. Partenerii proiectului sunt Primăria Soroca (Moldova), municipiul Suceava (România) și Rezervația de Stat de Istorie și Arhitectură - Cetatea Hotin (Ucraina). Din cele trei milioane de euro, care este valoarea totală a proiectului, două milioane de euro i-au revenit Cetății Soroca, adică Republicii Moldova.

Gherete pentru meșterii populari

Lăsăm muncitorii înăuntrul clădirii să își facă lucrul mai departe și ieșim afară, pentru a vedea ce se întâmplă lângă cetate. Căci proiectul nu prevede doar simpla ei restabilire, fiind planificate și alte lucrări. „Bunăoară, în jurul cetății, pe teritoriul acestui parc erau copaci și arbuști neîngrijiți. Acum copacii bolnavi au fost tăiați, arbuștii au fost curățați, au fost instalate bănci”, ne spune Nicolae Bulat, directorul Muzeului de Istorie și Etnografie din Soroca, cel a cărui viață s-a contopit demult cu viața cetății... Printre inovațiile proiectului el menționează gheretele construite pe dreapta fortăreței: „Nu avem prea mulți meșteri populari în regiune și trebuie să-i susținem pe cei care sunt. Acolo își vor putea expune lucrările de artizanat meșterii populari din Soroca, dar și cei din raioanele megieșe. Iar turiștii vor pleca de la Cetatea lui Ștefan și cu un suvenir cumpărat din partea locului...”.

Nicolae Bulat ne povestește că, în cadrul proiectului, a fost planificată și reparația drumului ce duce de la intrarea în oraș până la monumentul istoric. „Se muncește mult pentru ca, până în luna mai, să fie reconstruite scările de la intrarea în cetate, iar drumul renovat va fi un fel de călăuză pentru cei care vin să vadă Cetatea”, ne spune muzeograful. Potrivit lui, aceasta e doar prima etapă de restaurare a Cetății Soroca, cea de-a doua cuprinzând restabilirea pereților pe dinafară, a beciurilor care acum sunt foarte umede, a galeriilor de circulație, dar și a sălilor de expoziție.

Nicolae Bulat

Foto: stiripozitive.eu

Potrivit Ministerului Culturii, în anii 2013-2014, din fondurile UE au fost planificate lucrări de renovare și restaurare pentru următoarele monumente istorice/culturale:

- Cetatea Soroca, Proiectul transfrontalier „Bijuterii medievale” (suma alocată pentru renovarea Cetății Soroca este de două milioane de euro);
- Conacul „Manuc-bey”, Proiectul „Dezvoltarea turismului transfrontalier prin promovarea Conacului Manuc-bey, a Complexului mortuar Elena Ioan Cuza și a Conacului Blesciunov” (circa 2,5 milioane de euro, inclusiv pentru anul 2015, finisarea restaurării fiind planificată pentru sfârșitul lui august 2015);
- De asemenea, în 2014, Guvernul României a anunțat că va aloca fonduri pentru construcția Teatrului Republican Muzical-Dramatic „B. P. Hașdeu” din Cahul (800 de mii de euro); renovarea Muzeului Național de Arte al Moldovei (un milion de euro) și renovarea Sălii cu Orgă (un milion de euro).

Foto: Constantin Grigoriță

„Europeanii ne dau bani, dar nu și minte”

Soroceni au doar cuvinte de laudă pentru acest proiect, deși inițial s-au arătat cam deranjați de defrișarea copacilor din parcul de lângă cetate. „Când am văzut cum sunt tăiați copacii pe care îi știam de zeci de ani, nu mi s-a părut o idee bună. Acum însă parcul este curat, iar acest acoperiș îi dă un aer arhaic cetății”, ne-a spus Zoia Simonova, pe care am întâlnit-o în preajma fortăreței. Mai mult, ea este convinsă că schimbările vor fi apreciate și de nepoții ei, care la vară vor veni în vacanță din Marea Britanie, unde sunt stabiliți, dar care au crescut la Soroca...

Victor Purice, un alt locuitor al orașului, este foarte mândru de lucrările ce sunt în derulare, dar se teme că oamenii nu vor ști să păstreze ceea ce ni s-a făcut gratis.

„Europeanii ne dau bani pentru renovare și reconstrucție, nu însă și minte. Nu avem conștiința lor, deocamdată. Sper, totuși, ca nimeni să nu se apuce să spargă felinarele proaspăt instalate ori să strice băncile din parc”, afirmă soroceanul.

Foto: Constantin Grigoriță

Exteriorul Cetății Soroca. Foto: Constantin Grigoriță

Lucian Costin Boncea, consilier EUHLPAM:

„ANSA devine garantul calității produselor alimentare moldovenești”

Sectorul agro-industrial al Republicii Moldova este considerat drept unul dintre cele mai sensibile la liberalizarea comerțului cu Uniunea Europeană, survenită odată cu punerea în aplicare a Acordului de Asociere și crearea Zonei de Liber Schimb. Una dintre temeri ține de faptul că, standardele comunitare fiind net superioare față de nivelul la care se află industria noastră prelucrătoare, acestea pot constitui un impediment serios pentru exporturile moldovenești pe piața UE.

Pentru a-i ajuta pe producătorii moldoveni să atingă standardele internaționale în ceea ce privește sănătatea animalelor, cea a plantelor și siguranța alimentelor – singura cale de a exporta pe piața europeană –, dar și pentru a le garanta consumatorilor faptul că produsele „made in Moldova” întrunesc aceste cerințe, în 2013 a fost creată Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA). Despre rolul ANSA în contextul Zonei de Liber și despre obiectivele propuse am discutat cu dl Lucian Costin Boncea, consilier al Misiunii UE de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova (EUHLPAM).

Andreea Ștefan

— *Dle Boncea, în ce măsură ANSA, care este o structură nouă pentru Republica Moldova, reușește să răspundă scopului pentru care a fost creată?*

— Agenția pentru Siguranța Alimentelor reprezintă o structură unitară, al cărei rol este să le garanteze atât consumatorilor din Republica Moldova, cât și celor din țările în care sunt exportate produsele alimentare moldovenești, că ceea ce folosesc ei în alimentație nu le pune în pericol sănătatea. La fel, Agenția protejează industria alimentară și consumatorii de practicile comerciale incorecte sau frauduloase. Deși, precum ați remarcat, ANSA este o instituție „tânără”, consider că ea răspunde de o manieră adecvată misiunii pentru care a fost creată. Dovada cea mai elocventă sunt recentele evaluări făcute de către instituții din cadrul UE, care i-au apreciat în mod pozitiv activitatea și au permis accesul pe piața Uniunii Europene pentru noi categorii de produse fabricate în Moldova. Ultimul exemplu este cel al produselor din pescuit, și anume, al caviarului, care poate fi exportat din luna noiembrie 2014.

— *De ce ANSA este importantă pentru producătorii care doresc să exporte în UE?*

— În baza programelor naționale de control, care la rândul lor sunt întocmite în conformitate cu cerințele internaționale din domeniu, Agenția face verificări la toate etapele din lanțul alimentar - de la nivelul fermei până la consumatorul final. Reprezentanții ANSA sunt primii care-i îndrumă pe pro-

ducători în materie de standarde - esențiale și obligatorii pentru efectuarea exporturilor -, iar apoi, în baza acestor controale, asigură certificarea produselor care fac obiectul exporturilor.

„Sunt concepte noi care trebuie înțelese și de producător, și de consumator”

— *Cu ce „plan de acțiuni” ați venit la Chișinău?*

— Înainte de toate, trebuie să definim procesul de construcție instituțională a ANSA, început încă în anul 2010, atunci când Guvernul și-a asumat implementarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor. Mi-am mai propus ca, împreună cu echipa Agenției, să parcurgem pașii necesari pentru transpunerea legislației relevante din domeniu, mai ales că aceasta reprezintă un procent semnificativ din legislația care trebuie pusă în aplicare în cadrul procesului de creare a Zonei de Liber Schimb cu UE. Un alt deziderat important a fost ca, prin activitățile desfășurate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și în baza garanției oferite de aceasta în fața instituțiilor europene, să identificăm noi posibilități de export a produselor alimentare moldovenești pe piața Uniunii Europene, fapt ce va asigura dezvoltarea economică și agricolă durabilă a țării dvs.

— *Care sunt principalele provocări cu care v-ați confruntat?*

— Dintre pachetele legislative comunitare, cel care se află în domeniul de activitate

al Agenției este de departe cel mai complex. Pentru transpunerea și implementarea acestor acte normative e nevoie de timp, dar și de resurse financiare semnificative, inclusiv din partea operatorilor din industria alimentară. Legislația în domeniu este relativ nouă și la nivelul Uniunii Europene, ea aducând și o serie de concepte noi - analiza riscului, principiul precauției, responsabilitatea primară a operatorilor de industrie alimentară). Sunt concepte care trebuie înțelese și asimilate, în egală măsură, de către persoanele implicate în lanțul alimentar și de către consumatori.

De asemenea, faptul că în Republica Moldova există un număr mare de exploatații de animale - în sate, fiecare gospodărie deține animale sau cultivă legume sau fructe - face mai dificilă implementarea programelor naționale de control, elaborate în conformitate cu standardele nou-adoptate și aliniat la criteriile internaționale. Re-

În 2001, și-a luat licența în medicină veterinară, în cadrul Universității de Medicină Veterinară din București. Are o experiență profesională bogată, timp de 12 ani activând în calitate de consilier al Agenției Naționale Sanitare și Veterinare pentru Siguranța Alimentelor din România. S-a ocupat de transpunerea legislației UE în domeniul siguranței alimentare, de elaborarea procedurilor de implementare a legislației UE, de punerea în aplicare a legislației comunitare și de modernizarea unităților în timpul procesului de aderare a României la UE. Din anul 2014 este Consilier al EUHLPAM - Misiunea UE de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova -, în cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

spectiv, se impune alocarea unor resurse financiare și de personal ridicare.

— *Ce loc ocupă aceste probleme în „peisajul” general al agriculturii de la noi?*

— Bineînțeles că provocările de care am pomenit se înscriu în contextul general al agriculturii din Republica Moldova și cauzele se află inclusiv în sistemul agricol ce funcționează în prezent în țară.

Trecerea la noul sistem, bazat pe legislația Uniunii Europene, este o etapă dificilă, mai ales prin diferențele semnificative în modul de concepere a actelor de reglementare. Noua legislație este mult mai „adaptabilă” la tipul și natura activităților desfășurate de operatorii din industria alimentară, însă, în același timp, presupune asumarea de către aceștia a responsabilității producerii și plasării organizate a produselor pe piață. La fel,

în noul concept legislativ, sistemele de control trebuie să fie foarte bine definite și unitare, astfel ca să poată fi aplicate măsuri care să prevină introducerea pe piață a unor produse nesigure.

„Este o cale care îi stă în puteri și Republicii Moldova”

— *Cu ce soluții veniți dvs. și cât de receptivi sunt colegii din Moldova la ele?*

— Soluțiile derivă din practicile utilizate deja în diferite țări ale Uniunii Europene, în funcție de specificul fiecărei activități. Bunăoară, pentru a-i ajuta pe participanții la lanțul alimentar să înțeleagă mai ușor cum funcționează noile pachete legislative la nivel comunitar, în unele dintre aceste state, autoritățile, împreună cu asociațiile profesionale din domeniu, au elaborat ghiduri specializate. Colegii de la ANSA au avut reacții extrem de pozitive la această practică, până acum fiind realizate mai multe materiale informative relevante. De asemenea, au fost organizate numeroase instruirii și seminare cu privire la noile cerințe în domeniul siguranței alimentelor.

— *Prin ce este relevantă pentru noi experiența României sau a altor țări UE?*

— Starea de fapt, de la care au pornit spre Uniunea Europeană mai multe dintre actuale țări membre - în special, cele care au aderat după anul 2004 - este în mare măsură similară cu situația de azi din Moldova. Este vorba de ponderea agriculturii în economia națională, de modelele agricole și de relațiile comerciale care existau în perioada de pre-aderare. Eu am participat la toate etapele pe care le-a parcurs, în domeniul agro-alimentar, România pentru a adera la UE - transpunerea legislației comunitare în legislația națională, constituirea agenției responsabile de siguranța alimentelor, instruirea personalului și a operatorilor din sector, modernizarea și restructurarea unităților de producere a alimentelor, aprobarea pentru export. Nu a fost deloc ușor, dar sunt convins că este o cale care - cu efort intern și cu susținere externă, dar mai ales cu multă voință - îi stă în puteri și Republicii Moldova.

În vizită la Centrul Republican de Diagnostic Veterinar. Foto: Andreea Ștefan

Modele europene la noi acasă

Patru primării și-au unit eforturile de întreținere a drumurilor

Din 2015, locuitorii comunelor Ciuciuleni, Drăgușeni Noi, Pașcani și Secăreni din raionul Hâncești vor trece mai ușor prin iarnă. Primarii acestor sate au decis să soluționeze în comun problema întreținerii și dezapezării drumurilor la nivel local și au creat Întreprinderea intercomunitară (ICI) de servicii comunale Ciuciuleni.

„Datorită noului serviciu intercomunitar, am reușit să dezapezim cu forțe proprii și cu cheltuieli de două ori mai mici suprafețe de două ori mai mari. Economii obținute în bugetele locale ne ajută să redirecționăm banii pentru alte priorități comunitare”, a declara-

rat Grigore Grigoraș, primarul de Ciuciuleni, la evenimentul de lansare a ICI. Tot atunci, a fost testat echipamentul multifuncțional ce deservește cele patru localități. Datorită acestuia, cele patru primării nu vor mai fi nevoite să aștepte două-trei zile pentru ca tractorul de la Hâncești să vină să le dezapezească drumurile de acces. Iar aceasta înseamnă o viață mai bună pentru 13.000 de locuitori din zonă.

Jesper Toftlund, reprezentant al Guvernului danez, a spus că pentru el este o bucurie să vadă că ajutorul oferit țării noastre de către Danemarca face mai ușoare condițiile de trai ale oamenilor din Moldova: „De acum încolo, iarna, copiii se vor deplasa fără dificultăți la școală, iar oamenii

vor avea acces la drumurile de importanță națională”.

ICI Ciuciuleni este una dintre cele zece întreprinderi de cooperare intercomunitară, care au reunit 40 de primării. Serviciile publice prestate de ICI sunt colectarea și evacuarea deșeurilor, iluminarea strădală, întreținerea și dezapezirea drumurilor ș.a., fiind o alternativă viabilă, mai ales, pentru primăriile mici, cu mai puțin de 5000 de locuitori. Valoarea totală a granturilor oferite pentru proiecte este de un milion USD. Proiectul este implementat cu sprijinul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (PNUD Moldova și UN Women) și cu susținerea Guvernului Danemarcei.

(A. Ș.) Evenimentul de lansare a ICI Ciuciuleni

Știri pe scurt

Elevii din Moldova vor afla mai multe despre Europa

În anul curent, elevii din peste 1200 de școli și licee din toată țara vor afla mai multe despre Uniunea Europeană, despre valorile comunitare și, pur și simplu, despre oamenii Europei. Activitățile de informare se desfășoară în cadrul proiectului „Promovarea UE în școlile din Republica Moldova”, lansat recent de Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM).

Campania se va încheia în luna mai, când școlile participante vor desfășura o serie de „Târguri ale Uniunii Europene”. Până atunci, în cadrul „Săptămânii Uniunii Europene” care vor fi organizate în perioada 9-27 martie, în cele peste 1200 de instituții de învățământ

La sesiunea de pregătire a 70 de coordonatori locali

vor avea loc mai multe sesiuni de instruire. Potrivit lui Doru Curoșu, președintele CNTM, menirea acestui proiect este să schimbe viziunea tinerilor referitor la realitățile din UE și la valorile europene. „Vrem să

aducem aceste informații mai aproape de elevi, pentru ca ei să știe ce îi poate aduce fiecărui om în parte apropierea de Uniunea Europeană și cum se poate răsfrânge acest fapt asupra viitorului lor”, a menționat el în

cadru conferinței de presă de lansare a proiectului.

Pentru a ușura munca învățătorilor implicați în campanie a fost elaborat „Ghidul profesorilor privind organizarea activităților social-educative de promovare a Uniunii Europene în școlile din Moldova”. Cu ajutorul acestuia, vor fi instruiți responsabilii de proiect la nivel de raion, iar aceștia, la rândul lor, îi vor instrui pe profesorii din școlile participante. Proiectul „Promovarea Uniunii Europene în școlile din Republica Moldova” este realizat cu suportul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), oferit prin intermediul FHI 360.

Se oferă granturi pentru proiecte școlare transfrontaliere

Academia Școlilor din Europa Centrală a lansat un nou concurs de proiecte dezvoltate în parteneriate internaționale între școli, iar tema din acest an este „Solidaritate”. Școlile din Republica Moldova sunt așteptate să depună proiecte care să țină de tematica solidarității, sub sloganul „Suntem solidari: ne pasă, îndrăznim, ne implicăm”. Pentru aceasta, între 15 ianuarie - 15 aprilie 2015, școlile din Moldova trebuie să găsească parteneri internaționali, împreună cu care să prezinte o propunere comună de proiect. Apoi se adresează instituțiilor, a căror grupuri-țintă de elevi

Școlile care au participat la proiectele Academiei

au vârsta cuprinsă între 12 și 17 ani. Potrivit site-ului Academiei Școlilor din Europa Centrală (www.aces.or.at), școlile care vor prezenta cele mai bune idei vor beneficia de un grant în valoare de 1600 de

euro. Formularul de aplicare se completează on-line și poate fi găsit la <http://www.aces.or.at/application-form>. Termenul limită de depunere a dosarului este 15 aprilie 2015.

Proiectul este o inițiativă

educațională a Fundației ERSTE și e coordonat de Centrul Intercultural/Interkulturelles Zentrum (Viena, Austria) în cooperare cu VĀELI DOM (Bratislava, Slovacia). Rețeaua școlară este activă în Europa Centrală și de Sud-Est din anul 2006 și are drept scop promovarea dialogului intercultural în rândul tinerilor din 15 țări (Albania, Austria, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cehia, Ungaria, Kosovo, Macedonia, România, Serbia, Slovacia și Slovenia). Republica Moldova a devenit parte a proiectului din anul 2009, cu 12 școli.

Peste 300 de evenimente în capitala culturală europeană Mons

Dacă în anul 2014 titlul de „capitală culturală europeană” a fost împărțit de orașele Riga din Letonia și Umeå din Suedia, în 2015 pulsul cultural al Europei va bate în orașele Mons din Belgia și Plzeň din Cehia. La Mons, până la sfârșitul anului curent vor avea loc circa 300 de evenimente culturale, inclusiv expoziția dedicată pictorului olandez Vincent Van Gogh, deschisă între 25 ianuarie și 7 mai. La fel, în acest oraș francofon cu aproximativ 100.000 de locuitori - centru universitar, administrativ și de servicii, al cărui patrimoniu arhitectural este recunoscut de UNESCO - vor fi inaugurate mai mul-

te instituții culturale, între care cinci muzee, un centru de conferințe și două săli de spectacole. Majoritatea din cele circa 70 de milioane de euro, câte vor fi cheltuite pentru organizarea manifestațiilor, vor fi alocate din bugetul local, autoritățile mizând pe faptul că, urmare a vizitelor turiștilor în această perioadă, fiecare euro investit va aduce alți cinci în economia locală.

Programul „Capitală culturală europeană” a fost inițiat de Consiliul de Miniștri ai Culturii din Uniunea Europeană în 1985, cu scopul de a apropia popoarele Europei și de a celebra contribuția orașelor la dezvoltarea culturii.

Selecție de Lilia Zaharia

Care sunt primele rezultate ALE ACORDULUI DE ASOCIERE dintre REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ?

La 1 septembrie 2014, a intrat în vigoare cu titlu provizoriu **Acordul de Asociere cu UE**. Astfel, deja de peste cinci luni Republica Moldova beneficiază de **Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător cu UE (ZLSAC)**. În cadrul acesteia orice producător autohton care a implementat standardele UE poate exporta pe piața respectivă **fără taxe vamale**.

Deși, la 1 septembrie 2014, Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană a intrat în vigoare doar provizoriu, iar beneficiile așteptate în urma lui sunt preponderent pe termen lung (cinci, șapte sau chiar zece ani), acesta produce deja efecte tangibile.

Astfel, în lunile septembrie-octombrie 2014 a avut loc o creștere impresionantă, față de 2013, a exporturilor de vinuri (+26%), mere (de 2,7 ori), prune (de 8,1 ori), struguri de masă (de peste 5,8 ori), porumb dulce congelat (de peste 3 ori) și cereale cu (+77%). Cifrele au fost prezentate, la sfârșitul anului trecut, de către Centrul „Expert-Grup”, în nota analitică „Primele rezultate palpabile ale Acordului de Asociere cu UE”. Creșterile sunt exprimate față de anul precedent, astfel fiind

eliminat factorul sezonier. Mai mult, exporturile au crescut atât de impresionant în pofida unei baze de comparație înalte (anul 2013 a fost unul foarte roditor). Potrivit experților, este important că aceste beneficii au fost simțite anume de sectorul agro-industrial, considerat drept cel mai sensibil la liberalizarea comerțului cu UE.

La fel, estimările economiștilor de la „Expert-Grup” sugerează că Acordul de Asociere cu UE va asigura o creștere economică de circa 5-6%, aceasta fiind impulsivă, în mare parte, de creșterea exporturilor cu circa 11%. Este evident însă că acest lucru se va întâmpla doar prin implementarea unui spectru larg de măsuri, ce vor necesita timp, resurse financiare și instituționale, și voință politică.

3 PRIORITĂȚI DE POLITICI pentru

DESCĂTUȘAREA DEFINITIVĂ A EXPORTURILOR

- 1 Extinderea aplicabilității ZLSAC asupra produselor de origine animalieră și finalizarea reformei instituționale în domeniul siguranței alimentelor
- 2 Modernizarea infrastructurii calității
- 3 Implementarea și asigurarea unui sistem viabil în domeniul de standardizare, metrologie și evaluarea conformității

CONDIȚIE ESENȚIALĂ

VOINȚĂ POLITICĂ FERMĂ SUSȚINUTĂ DE UN CONSENS LARG ÎN RÂNDUL ELITELOR POLITICE PENTRU CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMIEI MOLDOVENEȘTI. ACORDUL DE ASOCIERE ESTE UN INSTRUMENT CRUCIAL ÎN ACEST SENS, FAPT CONFIRMAT DE PRIMELE REZULTATE PALPABILE.

Sursa datelor: Ministerul Economiei al Republicii Moldova

Acest infografic a fost finanțat de un grant oferit de Departamentul de Stat al SUA. Opiniile, constatările și concluziile din infografic aparțin autorilor și nu reflectă neapărat pe cele ale Departamentului de Stat al SUA.

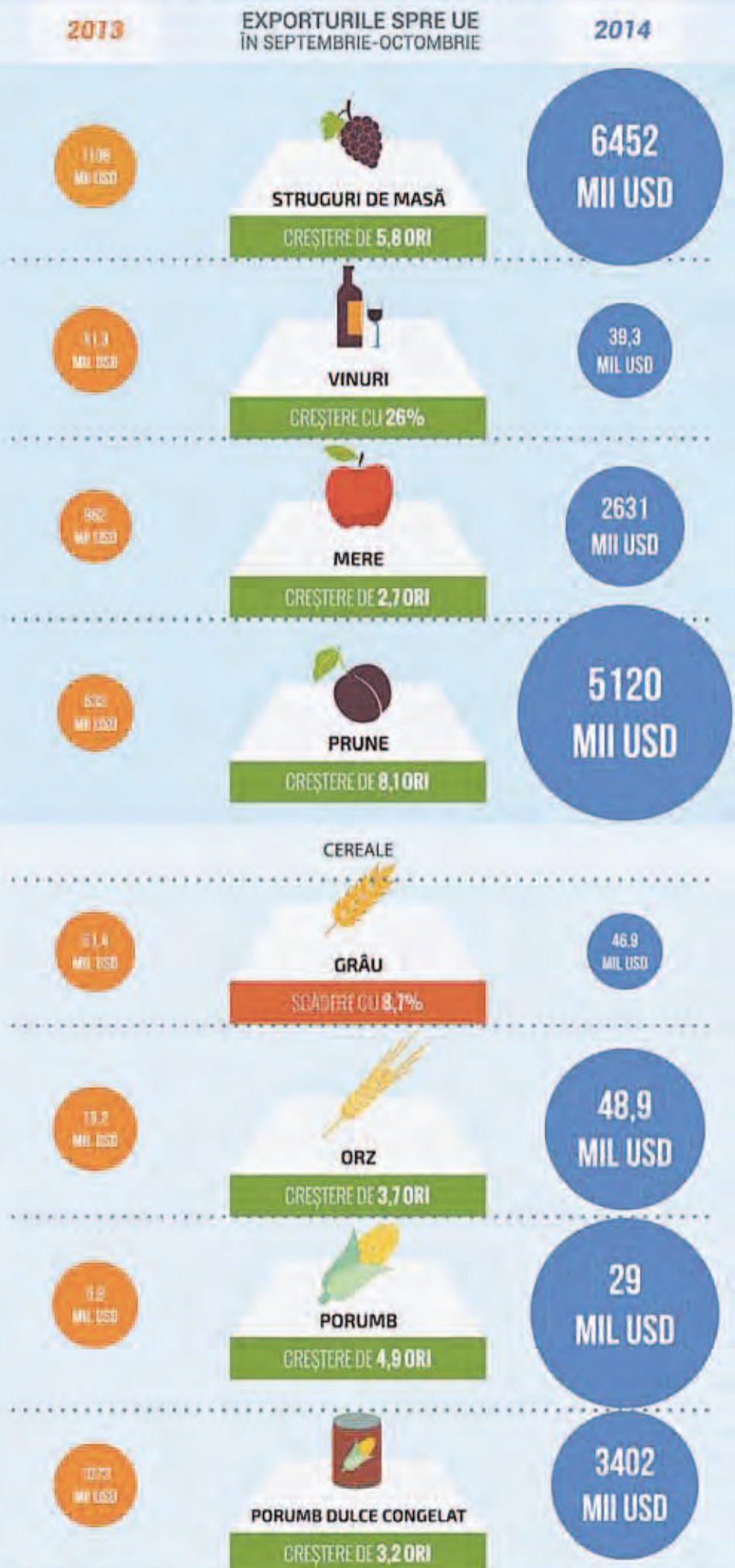
Colectare date: **Adrian Lupușor**

Expert-Grup
Centru Analitic Independent
Design: **the big pixel**

Care sunt primele rezultate?

Au fost analizate exporturile de fructe, cereale și vinuri din Republica Moldova în Uniunea Europeană în perioada septembrie-octombrie 2014, în comparație cu perioada septembrie-octombrie, 2013. Au fost selectate anume produsele pentru care au fost eliminate imediat barierele tarifare pe piața comunitară - contingentele tarifare scutite de proturii de intrare.

Diferențele PÂNĂ și DUPĂ intrarea în vigoare a Acordului de Asociere cu UE

ÎN PREMIERĂ DUPĂ INTRAREA ÎN VIGOARE A ACORDULUI DE ASOCIERE, REPUBLICA MOLDOVA A EXPORTAT ÎN UE **ALCOOL ETILIC** (2 MILIOANE USD)

CONCLUZIE

ACORDUL DE ASOCIERE CU UE A ADUS PRIMELE BENEFICII TANGIBILE PRODUCĂTORILOR AUTOHTONI

Asistență externă pentru agricultură performantă

Timp de trei ani, Programul de credite Compact a sprijinit 52 de antreprenori

În ultimii ani, Republica Moldova a beneficiat de o asistență externă solidă. Sursele financiare au fost direcționate pentru reabilitarea drumurilor, pentru modernizarea educației sau a sistemului de sănătate, dar și pentru agricultură sau dezvoltarea afacerilor. Scopul lor e să încurajeze inițierea și consolidarea businessului mic și mijlociu din țara noastră sau, așa cum este cazul creditelor oferite în cadrul Programului Compact, să susțină agricultura performantă.

Programul de credite Compact, finanțat de Guvernul SUA prin Corporația Provocările Mileniului, a fost lansat acum trei ani, iar de atunci de el au beneficiat 52 de antreprenori, care au accesat credite în valoare totală de peste nouă milioane de dolari. Trei pătrimi din această sumă au fost investite în construcția sau utilizarea depozitelor frigorifice. Astfel, grație Programului Compact, capacitatea de depozitare a fructelor, legumelor sau strugurilor în

Republica Moldova a crescut considerabil, cu peste 28 de mii de tone.

De asemenea, din acești bani au fost procurate camioane refrigeratoare standard EURO 5 sau 6; au fost construite încăperi și echipamente destinate activităților de sortare, spălare, ambalare, prelucrare și uscare a fructelor, legumelor și strugurilor, precum și sere sau echipamente de irigare, și au fost înființate plantații multi-anoale (vii din soiuri de masă, livezi, pomușoare) etc.

Ștefan Popa, antreprenor din or. Cornești, r-nul Ungheni, a accesat în anul 2014 un credit de 123 de mii de euro prin intermediul Programului. A fost exact suma de care mai avea nevoie pentru a procura linia automatizată de sortare și ambalare a legumelor, care l-a costat 431 de mii de euro. Astfel, fiecare leu din credit a atras investiții private adiționale de aproape 1,5 lei. „Creditul Compact mi s-a părut cel mai avantajos, pentru că oferă și o serie de facilități la scutirea de taxe, dar și rata dobânzii este foarte atractivă. Recunosc: a trebuit

să muncim pentru a obține aceste facilități. În schimb, am reușit să cumpărăm cea mai performantă linie de sortare a legumelor din Moldova”, afirmă antreprenorul.

Ion Gaber este un tânăr de 30 de ani din Sadova, Călărași, care după mai mulți ani petrecuți în străinătate a decis să se întoarcă acasă și să-și lanseze propria afacere. În 2013, cu ajutorul creditului accesat prin intermediul Programului Compact, el a construit o uscătorie de fructe. Încăperea a ridicat-o din banii proprii, iar din cei 42 de mii de euro, oferiți de Program, a procurat utilajul pentru uscătorie. Investiția totală a constituit circa 1,3 milioane de lei. Pe viitor, antreprenorul vrea să mai cumpere două-trei tuneluri pentru uscătorie, ca să poată asigura o cantitate mai mare de fructe și să negocieze comercializarea acestora la un preț avantajos.

Gheorghe Botnaru, producător agricol din Lozova, Strășeni, a utilizat banii oferiți prin linia de creditare a Programului Compact pentru a reabilita o cameră dintr-un

Moldova. În timpul apropiat intenționez să reutilizez o altă cameră frigorifică și, în acest scop, planific să accesez un alt credit Compact”.

Și gospodăria Angelei Simon din Criuleni, specializată în producerea tomatelor protejate în sere, a castraveților și cartofilor, avea nevoie de un impuls financiar pentru a obține rezultatele dorite. Antreprenoria a apelat la același Program de credite, cu ajutorul căruia a procurat cinci sere și a instalat un sistem de irigare prin picurare. Creditul urmează să fie rambursat până în anul 2018. Până atunci, femeia speră să crească productivitatea și să sporească volumul vânzărilor grație accesului la apa pentru irigare, și asta pentru că terenurile ei agricole se află în aria sistemului de irigare Criuleni, renovat în cadrul Programului Compact.

Lansat în toamna lui 2011,

Programul de credite Compact are o valoare de 12 milioane USD. În prezent, suma care mai e disponibilă pentru împrumuturi este de trei milioane. Valoarea împrumuturilor oscilează între 5000 și 600.000 USD (sau echivalentul acestora în lei sau euro), iar termenul pentru care se oferă creditele e de trei-șapte ani. Procurarea bunurilor, lucrărilor sau serviciilor din creditele acordate în cadrul Programului este scutită de TVA și taxele vamale.

Mai multe informații despre programele de finanțare a afacerilor, lansate pentru cetățenii Republicii Moldova de către partenerii de dezvoltare, găsiți în broșura „Bani pentru afacerea ta”, elaborată de echipa de comunicare a Guvernului – http://gov.md/europa/sites/default/files/Brosura_A5_RO%20copy%20%281%29.pdf.

Andreea Ștefan

Lucian Costin Boncea, consilier EUHLPAM:

„ANSA devine garantul calității produselor alimentare moldovenești”

▶ urmare din pag. 3

„Credibilitatea Agenției va însemna credibilitatea țării”

— În ce mod Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor va contribui la dinamizarea accesului mărfurilor moldovenești pe piața comunitară?

— Pentru instituțiile omoloage internaționale, dar și pentru consumatori, ANSA este garantul unor standarde ce țin de siguranța produselor alimentare. În contextul schimburilor comerciale din cadrul Zonei de Liber Schimb, această instituție asigură certificarea produselor - procedură indispensabilă în cazul exporturilor. Pentru consumatori europeni sau din alte țări, uniformitatea efectuării controalelor înseamnă certitudinea că ei sunt scutiți de potențiale riscuri pentru sănătate. Mai mult, Agenția

asigură și protecția sănătății animalelor și a plantelor - o cerință esențială pentru desfășurarea operațiunilor comerciale din cadrul Zonei de Liber Schimb. De facto, ANSA devine garantul calității și al inofensivității produselor moldovenești. Iar credibilitatea Agenției va însemna credibilitatea țării în calitate de furnizor al unor alimente care să corespundă standardelor Uniunii Europene.

Seminar de instruire a medicilor veterinarilor cu privire la legislația din sectorul ouălor de consum. Foto: Andreea Ștefan

Ce este EUHLPAM?

Misiunea UE de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova, lansată în ianuarie 2010, este un proiect finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova.

Misiunea prevede antrenarea, în cadrul principalelor instituții publice, a unei echipe de experți internaționali de nivel înalt, care să sprijine eforturile de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor publice și măsurilor relevante. Misiunea sprijină Guvernul în realizarea agendei de reforme în domeniul integrării europene, în special, în dezvoltarea capacităților de implementare a Acordului de Asocierie, inclusiv a Zonei de Liber Schimb.

Mandatul curent al Misiunii expiră în luna iunie 2015.

— ANSA înseamnă doar standarde tehnice ori și standarde mentale?

— Nu începe nicio îndoielă că siguranța produselor alimentare este și un standard mental. Motiv din care, pentru

noi este foarte important ca, în acțiunile pe care le vom desfășura pe viitor, consumatorul să fie informat corect. Doar astfel vom reuși să evităm panica sau neîncrederea în ceea ce privește anumite produse alimentare.

Dar încrederea, se știe, nu poate să vină de la sine - ea trebuie câștigată și, mai ales, menținută. Tocmai de aceea, trebuie să muncim în continuare pentru deschiderea unor noi posibilități de export, pentru noi produse. Trebuie să finalizăm procesul de transpunere a legislației și să creăm infrastructura necesară pentru controalele oficiale. Este vorba de restructurarea și modernizarea tuturor laboratoarelor, de construirea punctelor de inspecție la frontieră. Sunt condiții esențiale pentru ca producătorii moldoveni să poată comercializa cât mai multe categorii de produse alimentare în Uniunea Europeană sau în alte țări terțe. Iar pe termen lung aceasta va consolida imaginea de partener serios și de încredere al Republicii Moldova.

— Vă mulțumim pentru interviu și vă dorim mult succes în continuare!

Trăim contracronometru, într-un adevărat secol al vitezei. Avem mereu ceva de făcut, un-deva de mers, iar timpul este tot mai deficitar. Capacitatea de a ne deplasa cât mai rapid și comod a devenit pentru fiecare dintre noi foarte importantă. Este greu să ne închipuim lumea fără transport, iar Chișinăul resimte mai mult ca oricând această eferescență a mobilității. Orașul nu a fost construit însă pentru traficul de astăzi, care se reflectă în ambuteiaje zilnice și în miile de automobile staționând pe trotuare...

Ana-Maria Veverița,

studentă la Școala de Studii Avansate în Jurnalism

10.000 de locuri de parcare pentru 270.000 de automobile

Potrivit ÎS „Registru”, la 1 ianuarie 2015 în Chișinău erau înregistrate oficial 269.872 de autoturisme. Pentru o orbe cu circa 800.000 de locuitori, aceasta înseamnă aproximativ o mașină la fiecare al treilea orașean. Totuși, numărul locurilor de parcare disponibile în capitală este infinit mai mic – doar 10.000. Unde ar trebui să fie parcate toate celelalte peste 250 de mii de autoturisme? Și este oare acest lucru normal pentru un oraș care se vrea european?

În octombrie 2014, Primăria Chișinău a aprobat Strategia de parcare a orașului, potrivit căreia în centrul istoric al capitalei urmează să fie amenajate 2500 de locuri de parcare cu plată. Taxa pentru o oră de parcare va fi între 4-6 lei, iar terenul va fi dat în arendă unui agent economic. Autorii proiectului optează pentru instalarea parcometrelor și a camerelor video. Plățile ar putea fi efectuate în numerar, cu cartele sau prin SMS. Primăria estimează că 30 la sută din taxa plătită de șoferi va ajunge în bugetul municipal. Dar când vor apărea de facto aceste parcări și se va găsi oare agentul economic ce va dori să investească în ele?

Până se mișcă lucrurile din loc, avem un oraș ce abundă în parcări neautorizate, iar puținele care sunt legale „înghit” trotuarele și spațiile verzi. Indicatoarele rutiere ce ne anunță că parcare este interzisă aproape că nu sunt respectate de către participanții la trafic. Mașinile staționând pe marginea carosabilului îngreunează circulația și creează ambuteiaje, iar cele de pe trotuare transformă deplasarea pietonilor într-o cursă cu obstacole. Iar atunci când, periodic, autoritățile municipale și poliția încearcă să facă ordine în acest domeniu sensibil, conducătorii

SOLUȚII EUROPENE pentru parcările chișinăuene

auto se plâng pe lipsa parcărilor, inclusiv a celor cu plată... Dar suntem noi oare, într-adevăr, pregătiți să plătim pentru un loc de parcare? Și, dacă cei 4-6 lei, stipulați în Strategia pentru parcare, ne par mult, haideti să vedem cum stau lucrurile prin alte părți.

Transport public eficient și soluții inteligente

În țările europene politica în domeniul transportului public este orientată spre crearea unor astfel de condiții, care să-i facă pe oameni să opteze pentru transportul urban în defavoarea celui privat. O călătorie virtuală în capitalele a trei state din Uniunea Europeană ne-ar putea ajuta să găsim răspuns și la problema parcărilor din țara noastră. Să pornim la drum!

BUCUREȘTI: taxa de parcare, achitată on-line

În capitala României, cu două milioane de locuitori,

circulă astăzi aproape două milioane de mașini. Pentru ele, există peste 200 de mii de locuri de parcare administrate de Primărie: parcări fără plată, cu plată în parcările de reședință și cu plată ale municipalității.

Potrivit administrației locale, centrul Bucureștiului oferă în prezent aproape 6800 de locuri de parcare, dintre care 2590 cu plată în parcări sub- sau supra-terane, mai mult decât orașe precum Bruxelles (4000), Viena (2300) sau Barcelona (5000). Tarifele în parcările publice sunt fixate de Consiliul General și nu pot depăși 3,5 RON (16 MDL) pe oră, scrie „Ziarul Financiar”. Modalitățile de plată sunt diverse, iar cuantumul unei taxe lunare de parcare de reședință începe de la 37 RON (202 MDL) și ajunge până la 75 RON (337 MDL). Tot la București există automate de tichete de parcare, panouri informative cu numărul locurilor libere, dar și o aplicație pe telefonul mobil

care găsește cele mai apropiate locuri de parcare. Deși proiectul e nou pentru România, mulți șoferi s-au arătat deschiși tehnologiei.

Cei care nu prind un loc de parcare pot avea ghinionul ca mașina să le fie ridicată, iar taxa diferă de la sector la sector. În Sectorul 1, taxa de ridicare este de 434 RON (1973 MDL) în primele 24 de ore, urmați de alți 60 RON/zi (273 MDL). Anul trecut, în Sectorul 1 au fost ridicate 7200 de mașini. Din taxele percepute, Primăria de sector susține că amenajează străzi cu sens unic, ce permit parcare pe ambele părți. Însă numărul parcărilor de reședință rămâne prea mic în acest sector – 8000 pentru peste 160.000 de automobile înregistrate. Situația este similară și în celelalte sectoare, dovadă că la București este loc de mai bine.

VIENA: bicicleta în favoarea mașinii

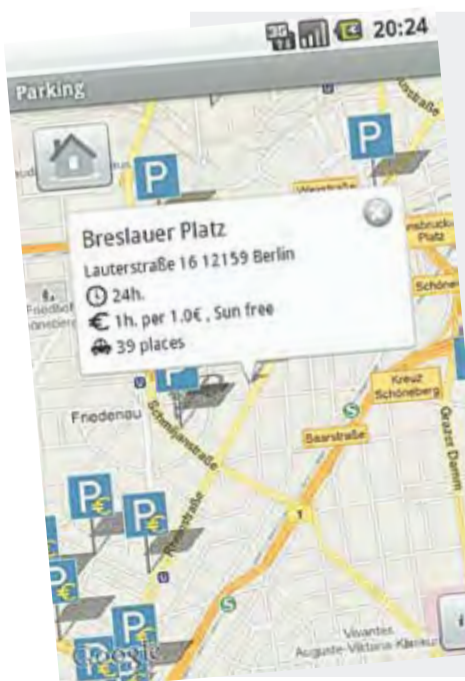
În capitala Austriei, primul program de administrare a lo-

curilor de parcare a fost lansat în 1975, când au fost introduse primele parcări pe timp limitat, contra cost. În 1993, a fost pus în practică un proiect-pilot, prin care parcările pe timp limitat au fost extinse pe teritoriul unui district întreg. Au urmat alte districte, apoi Centrul... Astăzi vienezii au mai multe categorii de parcări: în stradă, la hoteluri, supraetajate și la marginea orașului (Park&Ride), amplasate chiar lângă stațiile de transport public. Acestea din urmă sunt și cele mai avantajoase: plătești trei euro pentru o zi, îți lași mașina și mergi cu transportul în comun. Avantajul parcărilor supraetajate din oraș e că mașina poate fi lăsată mai mult de două ore. Prețurile oscilează între patru euro (81 MDL) pe oră și 24 de euro (486 MDL) pe zi.

Pe majoritatea străzilor din Viena există zone cu parcare plătită cu timp limitat, pentru care e nevoie de un tichet de parcare, ce poate fi cumpărat la tutungerii, la chioșcurile de

ziare și la unele benzinării. Tichetul se completează și se lăsa pe parbriz. Cei care parchează ilegal sunt sancționați cu minimum 35 de euro, iar cei care ajung „din întâmplare”, pe trotuar plătesc cel puțin 48 de euro. Iar dacă îți lași mașina fără tichet de parcare riști să-ți fie blocate roțile... În schimb, în weekend-uri și de sărbători parcare în Viena este gratuită.

Administrarea inteligentă a locurilor de parcare este strâns legată de controlul traficului. Astfel, cu cât e mai restricționată parcare în centrul orașului (timp limitat, tarife mari), cu atât mai motivați sunt cetățenii să renunțe la mașina personală și să folosească transportul în comun. Iar rezultatele sigur apar în timp: potrivit HotNews.ro, în prezent, două treimi din drumurile parcurse în Viena se realizează cu mijloacele de transport în comun, pe jos sau cu bicicleta și doar o treime – cu mașina personală, cu motocicletă sau cu scuterul.

BERLIN: orașul unde telefonul te anunță unde poți parca

Berlinul are circa patru milioane de locuitori – o Moldovă întreagă! – și un milion de mașini înregistrate. Totuși, la Berlin nu vezi o mașină parcată aiurea. Ba mai mult, conform analizei Co.Exist., capitala Germaniei se plasează pe locul opt între cele mai verzi orașe europene, pe locul 14 în ceea ce privește inovația și pe locul 17 la capitolul calitatea vieții.

Potrivit Departamentului pentru Dezvoltare Urbană și Mediu din Germania, în prezent Berlinul gestionează circa 94.350 de locuri de parcare în 42 de zone de parcare. Parcare e permisă numai în locuri rezervate, contra cost (tichetele se cumpără fie de la aparatele din parcare, fie de la centrele de difuzare a presei). De facto, întreg centrul orașului e împărțit în mai multe zone cu diferite tarife de preț. În câteva sectoare se eliberează un permis de parcare special, care poate fi obținut la pretură de sector. Portalul www.nuberlin.com menționează că taxele diferă,

în funcție de sector, zonă sau chiar stradă – între 1-4 euro/ora.

Autoritățile din Berlin au lansat și o hartă interactivă unde sunt indicate zonele de parcare din oraș și tarifele corespunzătoare. Totodată, pentru a facilita găsirea rapidă a unui loc de parcare liber, acum câțiva ani municipalitatea a lansat un serviciu wireless, care le spune șoferilor, prin intermediul telefonului mobil sau al sistemelor de navigație GPS, dacă există sau nu spații de parcare disponibile în imediata apropiere. În ceea ce privește amenzile de parcare, în general, acestea oscilează între cinci și 25 de euro, iar în situația în care mașina obstrucționează traficul sau se află pe un drum de acces, aceasta va fi sigur remorcată.

Sunt doar câteva dintre soluțiile la care au recurs capitalele europene pentru ca orașele să fie prietenoase oamenilor, nu mașinilor. Evident că ordinea nu poate fi făcută peste noapte. Însă, pentru a reuși, important e să ne dorim cu toții această ordine. Și să facem primul pas.

La rubrica „Europa care ne inspiră”, realizată în parteneriat cu portalul www.stiripozitive.eu, vă propunem să aflați care sunt cele zece lucruri din Spania și – din nou, dar într-o altă viziune – din Estonia, ce ar putea inspira Moldova.

10 lucruri din SPANIA care pot inspira MOLDOVA

Foto: seanwashere.com

DIONIS CENUȘĂ, cercetător, comentator politic și jurnalist freelancer

BUNA DISPOZIȚIE ȘI ZÂMBETUL:

Greutățile economice și sistemul financiar eșuat au generat probleme unei generații întregi de spanioli, însă nu le-au falimentat buna dispoziție. Din contra, vei vedea mereu oameni zâmbind și vei simți energie pozitivă în jur. Aceasta, chiar dacă au și ei corupție și politicieni ineficienți, pe care îi critică dur și vor să-i vadă pedepsiți de lege.

FAMILIA: Spaniolii sunt familisti până în măduva oaselor. De regulă, la orice petrecere mai importantă (nu doar de Paște sau de Crăciun), în jurul mesei se reunesc aproape toți membrii unei familii, dar și rudele și vecinii. O fac nu pentru a

bea (deși nimeni nu neagă că se servește băutură), ci pentru a se revedea, a pâlvrăgi până noaptea târziu și a se bucura că sunt împreună.

RESPECTUL FAȚĂ DE BUNICI ȘI VÂRSTNICI:

Când este vorba de ceremonii importante, în capul mesei vor fi mereu bunicii, pe care toți îi respectă, cărora li se închină și de care-și amintesc mereu. Acest respect față de vârstnici este implantat adânc în conștiința și comportamentul spaniolilor.

PETRECERI, NU BEȚII: Spaniolii adoră chefurile, însă la toate petrecerile la care am fost (fie zi de naștere, fie nuntă) nu am văzut nici urmă de beție. Există excepții, bineînțeles, dar acestea rămân excepții. Or, scopul petrecerilor este de a se bucura de compania celorlalți, de a vorbi despre ultimele succese sau despre planurile de viitor. Iar băutura este pe ultimul loc în lista priorităților.

ATMOSFERA DIN TRANSPORTUL PUBLIC: De regulă, în autobuze - unde fie plătești la intrare, fie folosești abonamentul - domină o atmosferă calmă. Nimeni nu te/se împinge, în mare parte toți sunt respectuoși și atenți, în special, la ieșire. Ai senzația că nimeni nu se grăbește, deși fiecare este cu gândul la serviciu sau la alte lucruri care l-au făcut să iasă din casă.

PASIUNEA DE A COMUNICA: Spaniolii adoră să vorbească despre orice, inclusiv cu străinii. Îmi face o plăcere deosebită să

văd cum uneori, mai ales cei mai în vârstă, intră în transport, se salută binevoitor cu pasagerii și încep să-ți vorbească. Iar dacă văd că nu știi spaniola, trec la limbajul gesturilor...

VIAȚA PUBLICĂ ACCESIBILĂ: Spaniolii ies în oraș pentru a lua dejunul sau cina, sau pur și simplu pentru a bea ceva („*tomar algo*”). Ei pot avea frigiderule pline sau pustii, pot avea doar câțiva euro în buzunar, dar oricum vor ieși să socializeze. Acest aspect al vieții publice mă încântă, pentru că spaniolii l-au trans-

format în stil de viață și pentru că există localuri bune și îngrijite pentru toți - și pentru cei cu mulți bani, și pentru cetățenii cu venituri mai modeste.

MÂNCAREA TRADIȚIONALĂ IEFTINĂ: *Salmorejo* și *gazpacho*, *paella* și *tortilla*, dar și alte bucate tipice spaniole sunt accesibile pentru publicul larg în taverne și baruri, cafenele și restaurante. Este o practică normală să mergi undeva și să mănânci ceva tradițional, care este și ieftin, dar și foarte gustos. Asta face ca gastronomia spaniolă să fie îndrăgită și apreciată și de turiști.

TOLERANȚA: Nu am întâlnit oameni mai toleranți ca spaniolii. Majoritatea dintre ei (câți sunt și excepții ne semnificative) acceptă diversitatea, mai ales față de categoriile de cetățeni deseori discriminate în alte țări. Această deschidere atrage și creează confort pentru oricine, inclusiv pentru turiști.

SPORTUL: Locurile amenajate pentru doritorii de a face sport sunt ceva firesc. În multe parcuri vei găsi diverse „fiare” la care se antrenează oameni de diferite vârste, iar piste pentru bicicliști sunt o normalitate. Acest interes pentru modul sănătos de viață, pe care spaniolii încearcă să și-l cultive, este laudabil, mai ales dacă e să ținem cont de pasiunea lor pentru mâncare și, ca urmare, de obezitatea destul de răspândită (inclusiv în rândul copiilor). Adică, spaniolii își cunosc vulnerabilitățile și încearcă să le combată.

10 lucruri din ESTONIA care pot inspira MOLDOVA

Foto: eeagrants.org

Anul trecut, v-am prezentat zece „inspirații” estonien în viziunea lui Victor Guzun, Ambasadorul țării noastre la Tallinn. Între timp, soția sa a mai identificat zece lucruri pozitive despre estonienii...

VIORICA GUZUN, specialist în comunicare

CURĂȚENIA. Privești în jur și respiri ușor, pentru că totul are o eleganță cuminte și o curățenie ce pare simplă de păstrat. Meritul este al fiecărui cetățean care are grijă de confortul său, dar și de mediul în care locuiește.

RESPECTUL FAȚĂ DE ȚARĂ ÎN CARE TRĂIESC. Estonienii vor ști întotdeauna să aducă în prim-plan calitățile și valorile pe care le au, mai ales în discuția cu un străin și mai ales atunci când vorbesc despre țara lor. Pentru

ei, ceea ce vei spune despre țara ta este echivalentul cu ceea ce vei spune și despre tine, chiar și acolo unde există tendințe autocritice. Iar ele există peste tot.

SIMPLITATEA: „E mult aer aici!”, îmi spunea cineva care venise în vizită în Estonia. Și avea dreptate. Aici totul - începând cu strada unde locuiești, grădina, casa și întreg anturajul - este ordonat cu multă simplitate și mult gust. Opulență? Nu e despre estonienii. Nici măcar despre acei înstăriți.

CALITATEA DE A FACE, DIN LUCRURI MICI, LUCRURI MĂREȚE: Estonienii nu au

munți, nici dealuri, nici vinuri. Da, au mare. Și au pădure. Și oameni curajoși și inventivi care, an de an, reușesc să atragă milioane de turiști. În ce mod? În stil clasic, estonian. Întâi de toate, știu să-și prețuiască moștenirea istorică, începând cu Orașul Vechi din capitala Tallinn, care datează din secolul XII. Dacă mergi pe o insulă estoniană, vei avea impresia că ai călătorit în timp - totul pare intact de vremuri și, mai ales, de om. Iar

estonienii îți explică, pas cu pas, avantajul de a te afla în țara lor. Și o fac foarte convingător.

COERENȚA ȘI PUNCTUALITATEA: Îți poți potrivi ceasul conform orarului unui estonian. Vei ști mereu că orice discuție are un sens, vorbitul de dragul vorbitului fiind exclus. Totul se face în termenele stabilite. Punct.

FAIR-PLAY-UL: Estonienilor le place să joace corect. Totul este realizat conform unei reguli și nu

te trezești că, din senin, cineva vrea să te păcălească. Acolo unde e alb - e alb, unde e negru - e negru.

ATENȚIE LA DETALII! Unul dintre lucrurile care m-au atras imediat în Estonia este importanța acordată detaliilor. Dacă ai ajuns la o locație cu specific viking, unde poți pescui, așteaptă-te la o undiță pe potrivă, la o piele de urs pe care să stai și la un candelabru în forma unei rădăcini autentice de copac.

DRAPELUL: În curtea unui estonian, Drapelul de Stat al țării se lasă alintat de vânt în fiecare zi, nu doar cu prilejul unor sărbători.

EU ÎMI VĂD DE VIAȚA MEA - aceasta pare să fie deviza cu care estonienii își trăiesc viața în raport cu cei din jur. Din care motiv deseori sunt considerați mai distanți... De cele mai multe ori însă, în spatele acestei imagini se ascunde o inimă caldă și o persoană care te va ajuta ori de câte ori ai nevoie.

ESTONIENII NU AU GARDURI - și gardul la ei înseamnă ceva mai mult decât cea simplă împrejmuire... De ce nu le au? Pentru că le place să trăiască în armonie cu natura. Și pentru că (vezi punctul precedent) fiecare își vede de viața lui.